

ОПИС

навчальної дисципліни «Екологічний менеджмент і аудит»
за I семестр 2019/20 н.р.

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 051 Економіка

1. Загальна характеристика дисципліни

Загальний обсяг дисципліни – 3 кредити ЄКТС

Статус дисципліни – обов'язкова

Факультет(інститут) – Навчально - науковий Інститут фізики, математики, економіки та інноваційних технологій.

Кафедра – економіки та менеджменту

Курс - 3; семестр - 5; вид підсумкового контролю - залік

Викладач – доц. Зінкевич В.І.

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний Кредити ЄКТС	Кількість годин						Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота		Залік	Екзамен
				Разом	Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні роботи				
Денна	III	5	3/90	48	32	-	16	-	42	-	+	-

2. Зміст лекційного матеріалу

Тема 1. Предмет екологічного менеджменту, його зміст, функції та завдання

Визначення екологічного менеджменту як спеціальної галузі управління в основі якої лежить регулювання свідомого впливу людини на природні процеси та об'єкти навколишнього середовища з метою задоволення своїх потреб при умові стійкого розвитку суспільства. Основні цілі та завдання екологічного менеджменту.

Тема 2. Принципи, форми та методи екологічного менеджменту

Загальні поняття принципів екологічного менеджменту. Принципи як специфічна і необхідна форма раціонального використання природних ресурсів і охорони довкілля. Характеристика загальних принципів природокористування. Поняття форм і методів природокористування.

Тема 3. Міжнародні стандарти серії ISO 14000 як основа систем екологічного менеджменту і аудиту (EMAS), їх призначення та перспективи застосування

Призначення та основна спрямованість міжнародних стандартів серії ISO 14000. Система стандартів ISO 14000: документи, що орієнтують на створення та використання систем екологічного менеджменту; керівництва щодо екологічного контролю та оцінки; стандарти, що орієнтують на продукцію. Концепція ТОМ ("глобального управління якістю"); як база створення стандартів серії ISO 14000.

Тема 4. Система організації екологічного менеджменту підприємства

Поняття системи екологічного менеджменту підприємства як складової частини загального менеджменту підприємства. Організаційна структура, планування діяльності, розподіл відповідальності, практична робота, оцінка досягнутих результатів та удосконалення екологічної політики.

Тема 5. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення екологічного менеджменту

Сутність системи державного управління природокористуванням. Дві форми управління природокористуванням. Структура та функції органів влади в екологічній сфері Органи загальної компетенції і органи спеціальної компетенції. Повноваження державних органів виконавчої влади у сфері природокористування..

Тема 6. Концепція сталого розвитку суспільства, її сутність та значення

Проблема відносин людини з оточуючим світом - глобальна проблема сучасності. Шляхи формування нових поглядів і підходів у взаємовідносинах між суспільством і природою. Глобальне мислення, його сутність та значення.

Тема 7. Інструменти екологічної політики на підприємстві

Інструменти планування та попередження шкідливого впливу господарчої діяльності на довкілля. Інструменти регулювання. Значення інструментів системно-екологічного підходу: взаємозв'язок екологічного аудиту, екологічного контролю та інспектування.

Тема 8. Особливості екологічного менеджменту у розвинених країнах світу

Сутність стратегії екологічної політики і системи екологічного управління в розвинених країнах світу. Зміст поняття "всесічна система екологічна інвентаризація" як інструментарій системи екоменеджменту. Ринкові механізми екологізації суспільного виробництва і суспільно-економічних відносин взагалі, забезпечення прав людини на екологічно безпечне існування, поліпшення якості життя.

Тема 9. Спеціальні сфери застосування екологічного аудиту

Приватизаційний екологічний аудит, основні напрями, значення та законодавча база за умов перехідної економіки. Інвестиційний екологічний аудит, його функції та основні задачі. Роль інвестиційного еко-аудиту в умовах розвитку ринкової економіки. Енергетичний аудит як вид технічного галузевого еко-аудиту.

Тема 10. Аудит систем менеджменту якості та систем управління навколишнім середовищем

Поняття системи екологічного менеджменту і аудиту (EMAS). Сфера застосувань аудиту системи менеджменту якості продукції та системи управління навколишнім середовищем. Нормативна основа здійснення аудитів, їх значення для підприємств.

3.Перелік практичних (семінарських) занять

1. Предмет екологічного менеджменту, його зміст, функції та завдання.
2. Загальні поняття принципів та методів екологічного менеджменту.
3. Міжнародні стандарти серії ISO 14000 як основа систем екологічного менеджменту і аудиту (EMAS).
4. Система організації екологічного менеджменту підприємства.
5. Нормативно-правові основи екологічного менеджменту.
6. Сталий розвиток як основа соціально-економічного та екологічного розвитку.
7. Інструменти екологічної політики на підприємстві.
9. Спеціальні сфери застосування екологічного аудиту.

4. Самостійна робота студента

Самостійна робота студента з дисципліни включає: опрацювання теоретичного матеріалу; підготовку до практичних занять, виконання індивідуального завдання, співбесіди із лектором, заліку. Перелік індивідуальних завдань наведено в додатку 1.

5.Система поточного та підсумкового контролю результатів навчання. Критерії оцінювання.

Засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни перевіряється шляхом усного опитування, написання письмових самостійних робіт, індивідуального завдання, співбесіди із лектором, заліку. Оцінки за усні відповіді виставляються за п'ятибальною шкалою. Письмові самостійні роботи проводяться після вивчення студентами певного завершеного за змістом об'єму навчального матеріалу. Співбесіда з лектором проводиться в кінці семестру за наперед оголошеним розкладом. Семестрова підсумкова оцінка визначається як сума балів з усіх видів навчальної роботи.

Розподіл 100 балів між видами робіт

Бали за усні відповіді	20
Письмові самостійні роботи	40 (2x20)
Індивідуальне-навчально-дослідне завдання	25
Співбесіда із лектором	15
Всього балів	100

Література

а) основна

1. Адаменко О., Міщенко Л. Екологічний аудит територій /О.Адаменко, Л.Міщенко/ - Івано-Франківськ: Факел, 2000. - 341 с.
2. Галушкіна Т.П., Харичков С.К. Екологічний менеджмент в Україні: реалії і перспективи/ Т.П.Галушкіна, С.К.Харичков/ - Одеса: ІПРЕЕІ НАНУ, 1998. - 107с.
3. Шевчук В.Я., Саталкін Ю.М., Навроцький В.М. Екологічний аудит: Посібник для спеціалістів з екологічного менеджменту і екологічного аудиту/ В.Я.Шевчук, Ю.М.Саталкін, В.М.Навроцький та ін.. /Фонд відродження Дніпра. - К., 1997. - 219с.
4. Семенова В.Ф., Михайлюк О.Л. Екологічний менеджмент: Навч. посібник / За ред. В.Ф.Семенова, О.Л.Михайлюк/ - К.: Знання, 2006. - 366 с.
5. Гайченка В.А. Екологічний менеджмент: Зб. наук. пр./ За ред. В.А.Гайченка/ - К.: МАУП, 2006. - 266с.
6. Лук'янихін В.О. Екологічний менеджмент у системі управління збалансованим розвитком: Монографія /В.О.Лук'янихін/ - Суми: ВТД «Університетська книжка», 2002. - 314с.
7. Шевчук В.Я. і ін.. Екологічний аудит /В.Я.Шевчук, Ю.М. Саталкін, В.М. Навроцький/ - К.: Вища школа, 2000. - 343с.
8. Літвак С.М. та ін. Екологічний менеджмент і аудит: Навчальний посібник/ С.М.Літвак та ін. - К.: ВД «Професіонал», 2005. - 112с.
9. Дмитриченко М.Ф. Екологічний менеджмент: Навчальний посібник/ За ред. М.Ф.Дмитриченко/ К.: НТУ, 2009. - 195с.
10. Хом'як О.А. «Екологічний менеджмент і аудит підприємств аграрного сектору»: навчальний посібник для студентів екологічного факультету за кредитно-трансферною накопичувальною системою організації освітнього процесу / О.А. Хом'як, Н.Є. Гриневич, Н.М. Присяжнюк, Ю.В. Куновський, О.Р. Михальський. – Біла Церква, 2018. – 88 с.

б) додаткова

11. Кулаковська Л.П. Основи аудиту: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти/ Л.П.Кулаковська, Ю.В.Піча/ - К.: «Каравела», Львів: «Новий світ-2000», 2002.- 504с.

в) Інтернет-ресурси

12. <http://www.standartization.com>
13. <http://zakon.rada.gov.ua>
14. <http://chitalka.info/>
15. <http://readbookz.com/>
16. <http://www.ukrntec.com>
17. <http://www.ecolife.org.ua>
18. <http://www.waste.com.ua/law/index.html>
19. <http://proeco.visti.net/>
20. <http://greenfield.fortunecity.com/hunters/228/>

Завідувач кафедри

Викладач

підпис

підпис

Кишакевич Б.Ю.
прізвище, ініціали

Зінкевич В.І.
прізвище, ініціали